

384. Wł. Mickiewicz do J. I. Kraszewskiego 22 XII 1886 Rkp. BJ 6520 k. 402-404.

[k. 402r]

Paryż, 22^{go} grudnia 1886 r.

Zdrowia, sił Kochanemu Panu życzę, lżejszego roku od poprzedniego i wszelkiej pociechy.

Sądziłem, że Kochany Pan przechadza się już po Neapolu i Pompei, i dlatego nie pisałem. Widocznie Pan sobie wycieczkę odroczył. Książkę¹ wyprawiam, proszę w każdej potrzebie polecenia mi dawać, które tym przyjemniej mi spełnić, [k. 402v] że przy tej sposobności miewam i od Pana wiadomości.

Wśród paryskiej tutejszej Polonii cisza zupełna. Ochorowicz² wydał grube i ciekawe dzieło: *De la suggestion mentale*³. Dzisiaj i pozytywista przyznać musi, iż potęga ducha bez granic; racjoniści dochodzą do wniosków Manfredowskich i Konradowskich⁴, przy czym nie pojmują lub bawią się w fałszywe przypuszczenia, ale zbierają fakta zdumiewające.

[k. 403r] Strach, Kochany Panie, jak obecnie Francuzi przymilają się Moskwie, strach pomyśleć, jak drogo przepłacą ten obłęd. Emigracja tutejsza dogorywa w atmosferze chłodnej, mglistej, prawdziwie angielskiej.

Jeszcze raz kochanego Pana pozdrawiając, od siebie i od rodziny mojej pozostaję szczerze oddany,

Wł[adysław] Mickiewicz

[k. 404 załączony rachunek Księgarni Luksemburskiej z 22 XII 1886]

¹ Henri Buchot, *Le livre...* – zob. list nr 383.

² Julian Ochorowicz (1850-1917) – publicysta, w latach 1884-1887 przebywał w Paryżu, badał zjawiska magnetyzmu i hipnotyzmu.

³ J. Ochorowicz, *De la suggestion mentale*, avec une préface de M. Charles Richet, Octave Doin, Imp. de Charles Hérissey, Paris 1887.

⁴ Typy romantycznych bohaterów literackich ukształtowane na podstawie utworów pt. *Manfred* George'a G. Byrona oraz *III części Dziadów* A. Mickiewicza.